

Datum van
inontvangstneming

:

16/08/2022

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-461/22 – 1

Zaak C-461/22

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

12 juli 2022

Verwijzende rechter:

Landgericht Hannover (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

28 juni 2022

Verzoeker:

MK

Verweerder:

WB

Landgericht Hannover

Beslissing

17 T 19/22

511 C 8608/21

Amtsgericht Hannover (rechter in eerste aanleg Hannover, Duitsland)

In de beroepsprocedure

MK, [omissis]

– verzoeker –

[omissis]

tegen

advocaat WB, [omissis]

– verweerder –

heeft het Landgericht Hannover (rechter in eerste aanleg Hannover, Duitsland) – 17e civiele kamer – [omissis] – op 28 juni 2022 de volgende beslissing gegeven:

1. Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt overeenkomstig artikel 267, eerste en tweede alinea, VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

Is de wettelijk benoemde curator die deze activiteit uitoefent in het kader van zijn beroep, een verwerkingsverantwoordelijke in de zin van artikel 4, punt 7, van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens, betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming – AVG)?

Moet hij informatie verstrekken overeenkomstig artikel 15 AVG?

2. De behandeling van de zaak wordt geschorst in afwachting van de beslissing van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) over de onder punt 1 gestelde vraag.

3. Tegen deze beslissing staat geen hoger beroep open.

Motivering

1. De verwijzing naar het Hof geschiedt op grond van artikel 267, eerste en tweede alinea, VWEU.

a) De voorgelegde procedure is gebaseerd op de volgende feiten:

Verzoeker, die in 1966 geboren is, staat onder curatele. Hij was niet in staat om zelfstandig zijn vermogensaangelegenheden waar te nemen, zodat verweerder door het Amtsgericht (rechter in eerste aanleg, Duitsland) in het kader van de curateleprocedure als curator werd aangewezen. De achtergrond was dat verzoeker ziek was geworden. Zijn woning was vervuild, hij bekommerde zich niet meer om binnenkomende post en was ook niet meer in staat zijn zaak te runnen. In de woning werden geen documenten of waardevolle zaken aangetroffen, zodat verzoeker zonder vermogen is. Hij woont in een verzorgings- en verpleegtehuis en krijgt zakgeld van het tehuis.

Inmiddels is verweerder als curator ontslagen en is een andere professionele curator aangesteld. Verzoeker verzoekt overeenkomstig artikel 15 AVG om inzage in gegevens die over hem zijn opgeslagen en om een eindafrekening in de zin van § 1890 BGB (Duits burgerlijk wetboek). Het Amtsgericht heeft het verzoek om vergoeding van rechtsbijstandskosten enkel toegewezen voor zover het verzoek betreffende de eindafrekening kansrijk wordt geacht. Verweerder werkt als advocaat.

Over het recht op inzage als bedoeld in artikel 15 AVG heeft de rechter het volgende uiteengezet:

Het verzoek om vergoeding van rechtsbijstandskosten moet worden afgewezen voor zover het betrekking heeft op het recht op inzage krachtens de AVG, dat verzoeker inroept in punt 1 van het conceptberoepschrift van 1 november 2021, omdat verzoeker zich jegens verweerder als zijn voormalige curator niet kan beroepen op artikel 15 AVG.

Een professionele curator is geen verwerkingsverantwoordelijke in de zin van artikel 4, punt 7, AVG [omissis]. Daarnaast regelt de AVG de verhouding tussen een betrokkene en een verwerkingsverantwoordelijke wanneer persoonsgegevens worden verwerkt overeenkomstig artikel 4, punt 1, AVG. Volgens § 1902 BGB is een wettelijke curator de wettelijke vertegenwoordiger van de betrokkene, zowel in als buiten rechte. Derhalve mogen de persoonsgegevens door de curator worden verwerkt in naam van de onder curatele gestelde persoon zelf en niet in een „oppositieverhouding tussen curator en onder curatele gestelde persoon”. Zie beslissing van het Amtsgericht Altötting (rechter in eerste aanleg Altötting, Duitsland) van 4 juni 2018, zaak XVII 0266/05, XVII 266/05 geciteerd volgens juris. Aangenomen moet dan ook worden dat de indiener van het verzoek zelf reeds over de essentiële informatie beschikt, aangezien hij kennis draagt van de benoeming van de curator en bijgevolg ook van de omvang van diens taken of overeenkomstige werkzaamheden [omissis].

Verzoeker heeft tegen de beslissing van het Amtsgericht hoger beroep ingesteld, zodat het Landgericht (rechter in tweede aanleg, Duitsland) de zaak moet beslechten.

b) De bewoordingen van de in casu toepasselijke nationale bepaling (aa) en de relevante nationale rechtspraak (bb) luiden als volgt:

aa)

Duits burgerlijk wetboek (BGB)

§ 1896 Vereisten

(1) Wanneer een meerderjarige wegens een geestesziekte dan wel een lichamelijke, geestelijke of psychische beperking niet in staat is om zijn zaken geheel of gedeeltelijk waar te nemen, benoemt de inzake curatele en aanverwante

aangelegenheden bevoegde rechter op verzoek van de betrokken persoon of ambtshalve een curator voor deze persoon. Het verzoek kan ook worden ingediend door een handelingsonbekwame. Het verzoek kan uitsluitend door de meerderjarige worden ingediend voor zover deze wegens een lichamelijke beperking niet in staat is om zijn zaken waar te nemen, tenzij hij niet in staat is zijn wil te uiten.

(1a) Een curator kan niet worden benoemd tegen de vrije wil van de meerderjarige.

(2) Een curator kan alleen worden benoemd voor taken waarvoor curatele is geboden. Curatele is niet vereist indien de zaken van de meerderjarige in plaats van door een curator evengoed kunnen worden waargenomen door een volmachthebber die niet behoort tot de in § 1897, lid 3, bedoelde personen, of door andere helpers bij wie geen wettelijke vertegenwoordiger wordt benoemd.

(3) Als taak kan ook het invoeren van rechten van de onder curatele gestelde persoon jegens zijn volmachthebber worden aangewezen.

(4) Beslissingen over het telecommunicatieverkeer van de onder curatele gestelde persoon en het in ontvangst nemen, openen en tegenhouden van zijn post behoren alleen tot het takenpakket van de curator indien de rechter dit uitdrukkelijk heeft bevolen.

§ 1897 Benoeming van een natuurlijke persoon

(1) De inzake curatele en aanverwante aangelegenheden bevoegde rechter benoemt een natuurlijke persoon tot curator die geschikt is om de zaken van de onder curatele gestelde persoon binnen de door de rechter bepaalde taakomschrijving waar te nemen en die persoon voor zover nodig persoonlijk te begeleiden.

De medewerker van een overeenkomstig § 1908f erkende vereniging tot uitoefening van curatele die daar uitsluitend of gedeeltelijk als curator werkt (verenigingscurator), kan alleen met instemming van de vereniging worden aangesteld. Hetzelfde geldt voor de medewerker van een inzake curatele bevoegde overheidsdienst die daar uitsluitend of gedeeltelijk als curator werkt (overheidscurator).

(3) Een persoon die in een afhankelijkheidsrelatie of in een andere nauwe relatie staat tot een instelling, tehuis of andere voorziening waarin de meerderjarige is opgenomen of woont, kan niet tot curator worden benoemd.

(4) Wanneer de meerderjarige een persoon voorstelt die tot curator kan worden benoemd, dient hieraan gevolg te worden gegeven indien zulks niet in strijd is met het welzijn van de meerderjarige. Indien de meerderjarige voorstelt om een bepaalde persoon niet te benoemen, dient daarmee rekening te worden gehouden. De eerste en de tweede volzin zijn ook van toepassing op voorstellen die de

meerderjarige vóór de curateleprocedure heeft gedaan, tenzij duidelijk is dat hij niet aan deze voorstellen wenst vast te houden.

(5) Indien de meerderjarige niemand voorstelt die als curator kan worden benoemd, dient bij de keuze van de curator rekening te worden gehouden met de familiale en andere persoonlijke banden van de meerderjarige, in het bijzonder de banden met ouders, kinderen, echtgenoot of levenspartner, alsook met het risico van belangenconflicten.

(6) Wie curateles uitvoert in het kader van zijn beroep, mag slechts tot curator worden benoemd wanneer er geen andere geschikte persoon beschikbaar is die bereid is om vrijwillig de curatele op zich te nemen. Indien de curator omstandigheden bekend worden waaruit blijkt dat de zaken van de meerderjarige kunnen worden waargenomen door een of meer andere geschikte niet-professionele personen, stelt hij de rechter daarvan in kennis.

(7) Indien een persoon onder de voorwaarden van lid 6, eerste volzin, voor het eerst binnen het rechtsgebied van de inzake curatele en aanverwante aangelegenheden bevoegde rechter als curator wordt benoemd, hoort de rechter voorafgaandelijk de bevoegde autoriteit over de geschiktheid van de gekozen curator en de vaststellingen die moeten worden gedaan op grond van § 1, lid 1, eerste volzin, tweede alternatief, van het Vormünder- und Betreuervergütungsgesetz (Duitse wet inzake de vergoeding van voogden en curatoren). De bevoegde autoriteit verzoekt de persoon een verklaring omtrent het gedrag en een uittreksel uit het register van schuldenaren over te leggen.

(8) Wanneer een persoon wordt benoemd op de wijze als bepaald in lid 6, eerste volzin, moet hij het aantal en de omvang van de door hem in het kader van zijn beroep uitgevoerde curateles kenbaar maken.

§ 1901 Omvang van de curatele, plichten van de curator

(1) De curatele omvat alle activiteiten die nodig zijn om de zaken van de onder curatele gestelde persoon overeenkomstig de volgende bepalingen wettelijk waar te nemen.

(2) De curator is gehouden de zaken van de ondercuratelegestelde waar te nemen op een wijze die recht doet aan diens welzijn. Tot diens welzijn behoort ook de mogelijkheid om binnen het kader van zijn vermogens overeenkomstig zijn eigen wensen en voorstellingen vorm te geven aan zijn leven.

(3) De curator is gehouden tegemoet te komen aan de wensen van de onder curatele gestelde persoon voor zover diens welzijn zich daartegen niet verzet en zulks in redelijkheid van de curator kan worden verlangd. Dit geldt ook voor wensen die de onder curatele gestelde persoon vóór de benoeming van de curator kenbaar heeft gemaakt, tenzij duidelijk is dat hij niet aan deze wensen wenst vast te houden. Voordat de curator belangrijke zaken regelt, bespreekt hij deze met de

onder curatele gestelde persoon, voor zover diens welzijn zich daartegen niet verzet.

(4) Binnen zijn taakomschrijving dient de curator ertoe bij te dragen dat mogelijkheden worden benut om de ziekte of beperking van de onder curatele gestelde persoon weg te nemen, te verbeteren, de verergering ervan te voorkomen of de gevolgen ervan te verzachten. Indien de curatele beroepsmatig wordt uitgevoerd, dient de curator, in gevallen die zich daarvoor lenen, op last van de rechter bij aanvang van de curatele een curateleplan op te stellen.

Het curateleplan bevat de doelstellingen van de curatele alsook de maatregelen die moeten worden genomen om deze te verwezenlijken.

(5) Indien de curator omstandigheden bekend worden die het mogelijk maken de curatele te beëindigen, moet hij de inzake curatele en aanverwante aangelegenheden bevoegde rechter daarvan in kennis stellen. Hetzelfde geldt voor omstandigheden die het takenpakket kunnen beperken of vereisen dat dit wordt uitgebreid, dat er een medecurator wordt benoemd of dat er een voorbehoud van toestemming (§ 1903) wordt bevolen.

§ 1902 Vertegenwoordiging van de onder curatele gestelde persoon

Binnen zijn taakomschrijving vertegenwoordigt de curator de onder curatele gestelde persoon in en buiten rechte.

bb)

Een rechterlijke beslissing in dezen is niet bekend. Het Amtsgericht Altötting heeft met betrekking tot de vraag of een curator toestemming kan geven, de volgende beslissing gegeven:

„De algemene verordening gegevensbescherming regelt in beginsel de relatie tussen een natuurlijke persoon („betrokkene”) en een „verwerkingsverantwoordelijke” wanneer persoonsgegevens worden verwerkt (artikel 4 AVG). Naar Duits recht is een wettelijke curator evenwel de vertegenwoordiger van de betrokkene zelf en handelt hij in diens naam (§ 1902 BGB). Volgens deze constructie van het recht inzake curatele worden persoonsgegevens bijgevolg door de curator verwerkt in naam van de onder curatele gestelde persoon zelf, maar niet in een oppositieverhouding tussen curator en onder curatele gestelde persoon. Los hiervan is volgens artikel 6 AVG de verwerking niet alleen rechtmatig wanneer toestemming is gegeven [artikel 6, lid 1, eerste volzin, onder a)], maar ook wanneer de verwerking noodzakelijk is om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust [artikel 6, lid 1, eerste volzin, onder c)]. Indien de curator handelt als wettelijke curator van de onder curatele gestelde persoon, voldoet hij daarmee aan de wettelijke verplichtingen die op hem rusten krachtens zijn benoeming tot curator overeenkomstig het recht inzake curatele. Voor een deel zullen het handelen van de curator en de daarmee samenhangende

gegevensverwerking bovendien noodzakelijk zijn ,om de vitale belangen van de betrokkene of van een andere natuurlijke persoon te beschermen’ [artikel 6, lid 1, eerste volzin, onder d)]. Op het thans veelvuldig in de media onder de aandacht gebrachte aspect van de ,gerechtvaardigde belangen’ [artikel 6, lid 1, eerste volzin, onder f)] hoeft niet te worden teruggegrepen.”

Voor zover de curator wordt benoemd vanuit de persoonlijke omgeving van de betrokkene, valt deze activiteit, niettegenstaande het feit dat door de benoeming een rechtsbetrekking tot stand komt, vermoedelijk binnen het kader van een huishoudelijke activiteit als bedoeld in artikel 2, lid [2], onder c), AVG. Of dit ook geldt voor de professionele curator die tevens advocaat is, lijkt twijfelachtig.

Het Amtsgericht Hannover (rechter in eerste aanleg Hannover, Duitsland) is in navolging van het Amtsgericht Altötting van oordeel dat er in het kader van de vertegenwoordiging geen sprake is van een oppositieverhouding. Aangezien evenwel door de rechterlijke benoeming van de curator een wettelijke verbintenis tot stand komt en ook de vertegenwoordigde persoon jegens zijn vertegenwoordiger in het kader van het mandaatrecht overeenkomstige rechten en verplichtingen heeft, die voor curatele nader zijn uitgewerkt in §§ 1897 e.v. BGB, lijkt het nauwelijks te rechtvaardigen dat een professionele curator geen verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG zou zijn. Een ruime opvatting van het begrip „zuiver persoonlijke of huishoudelijke activiteit” zou dit echter kunnen rechtvaardigen.

[omissis] [nationaal procesrecht betreffende de schorsing van de behandeling van de zaak en de onherroepelijkheid van de onderhavige beslissing]

[omissis]

Hannover, 28 juni 2022

[omissis] [waarmerk]